

Eesti Rahva Muuseumi sajanda tegevusaasta täitumisel

2009. aasta aprillis möödub sada aastat päevast, mil pärast paar aastat kestnud ettevalmistusi kogunes Tartus seltskond mehi, et panna paika ülemaalse asutuse – Eesti Rahva Muuseumi tegevuse eesmärgid ja suunad. Lugeses sada aastat hiljem esimese kahe koosoleku (uue kalendri järgi toimusid need 13. ja 14. aprillil) protokolle, tunneme hämmeldusega segatud uhkustunnet: ainult suur usk võetud ülesande õigsusse ja vajalikkusse sai selle asutuse ellu kutsuda. Selle usu tugevus on Eesti Rahva Muuseumi saatnud läbi saja aasta ja ma usun, et saadab ka tulevikus.

Asutusele pole 100. aastapäeva tähistamine siiski vaid kummardus eelkäijatele ja kõigele olnule. See on ka kohustus tehtut hinnata, et saja-aastasest tegevusest parimat kaasaegsetes oludes ja soovides edasi viia. Seda eriti nüüd, mil meil on taas lootus, et ERM saab järgmisel aastasajal töötada spetsiaalselt muuseumi tarbeks projekteeritavas ja ehitatavas hoones.

ERMi hoone projekt peaks valmima 2009. aastal. Selle kallal töötavad projekti „Mälestuste väli“ autorid – arhitektuuribüroo Dorell Ghotmeh Tane Pariisist, tehnoloogiliste ja konstruktiivsete eriosade projekteerijad Eestist peaprojekteerimisfirma EA Reng juhtimisel ja paljud teised oma ala spetsialistid. Tegemist on ju suure ja tehnoloogiliselt keerulise hoonega, milles mitmed lahendused on uuenduslikud, näiteks soov korraldada hoone küttesüsteem maaküttena Raadi järve paigutatava küttekeha abil või kogu hoidlatekorpuse säilitusrežiimi väljaehitamine ja töösse rakendamine energiasäästlikuna, poolpassiivsena. Hoone sisemuse kallal on töötanud ja töötab edaspidigi kogu muuseumi kollektiiv, planeerides uusi püsinäitusi, hoidlaruume ja muidugi tegevusi meediaklassis, rahvakultuuri teabekeskuses ja konverentsisaalis.

Muuseumihoone, ükskõik kui uuenduslikuna see ka ei valmiks, on ju muuseumile harukordne võimalus. Võimalus näidata oma oskusi, tarkust, teadmisi. Ja mitte ainult kitsalt erialaselt, kogude hoiustamise, süstematiseerimise või näituste ja väljaannete koostamise alal, vaid eelkõige sotsiaalselt, oskusena töötada avatud asutusena, mis suudab pakkuda parimat eilsest ja tänasest päevast homse nimel.

Avatus tähendab julgust muutuda ja muuta. Muuta töökorraldust, näituste sisulisi rõhuasetusi, hinnanguid ja suhtumist. Või ka 1925. aastast ilmunud aastaraamatu välimust, nagu me sellel aastal juubeliväljaandena ilmuva aastaraamatu puhul näeme. Tahame ju muutuda nii, et kõik vana ja hea jääks alles ning areneks edasi: aastaraamatu teaduspool, artiklite osa on oma endises heas vormis ja sõnastuses. Kaasajastatud on aga aruannete ja kroonika osa, selle loetavust ja kaasamõtlemist ärgitavas suunas.

Loomulikult on kõige raskem muuta sisseharjunud ja omaks võetud mõtteviisi ning sellelt võrsunud suhtumist. Kuid just seda me vajame, kui tahame, et Eesti Rahva Muuseum oleks oma tegevuse järgmisel aastasajal niisama tegus ja samas ka niisama väärikas, kui ta oli seda eelneval.

„Meil ei oleks armas kuulda järeltulijate põlvede süüdistusi, me ei olevat meile pärandatud esivanemate varandusi mitte hellalt alal hoides edasi annud neile, kelle enam arenenud rahvustundele ja enam peenenenud hingeelule need vanaaja mälestused isesugust muinasjutulist keelt kõneleksid meie rahva minevikust, neist rahvas peituvast jõududest, mis meid siiamaani toonud ja mis meid edasigi viivad suurema, ilusama tuleviku poole,“ on kirjutanud tollal alles noor ja entusiastlik muuseumisõber Villem Ernits aastal 1914. Seda soovi tunneme ka 2009. aasta aprillis.

Ilusat juubeliaastat meile kõigile!

Krista Aru,
Eesti Rahva Muuseumi direktor